

మాదిరి ప్రశ్నపత్రం

ప్రథమ భాష

10వ తరగతి తెలుగు

సమయం: 3 గంటలు]

మార్కులు: 80

Part-A

సమయం: 2.30 ని.లు

మార్కులు: 60

I. అవగాహన - ప్రతిస్నందన

1.అ) కిందివేరాను చదువండి. ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు జవాబులు 1,2 వాక్యాలలో రాయండి. $5 \times 1 = 5$

రాజుజ్జ మేరకు వశిష్టుడు మంత్రులను, అధికారులను, యువరాజ్యపట్టాభిప్రక మహోత్సవానికి ఏర్పాటును చేయువలసిందని ఆదేశించాడు. దశరథుడు శ్రీరాముడై అక్కన జేర్పుకున్నాడు. బంగారు సింహాసనం మీద కూర్చోబట్టాడు. చిరునప్పులు చిందిస్తూ "రామ! నీ సుగుణాలతో ప్రజలను మెప్పించావు కనుక నీను యువరాజ పట్టాభిప్రకం చేసుకోవాలి నీ బాధ్యత పెరుగుతున్నది. మరింత వినయవంతుడివి కావాలి జితేంద్రియుడివి కావాలి" అంటూ రాజధర్మాలను సూరిపోశాడు. తండ్రివద్ద సెలవు తీసుకోని తల్లి అయిన కొసల్య దగ్గరికి వచ్చాడు శ్రీరాముడు. ఆమె ఆశిస్నులందుకున్నాడు. వశిష్టుని ఆదేశం మేరకు పట్టాభిప్రకానికి అనుపుగా సీతారాములు ఉపవాసదీకును గైకోన్నారు.

శ్రీరామ పట్టాభిప్రక మహోత్సవం కోసం అయోధ్య తనకు తాను అలంకరించుకుంది. నగరమంతా ఆనందశేభ తాండవిస్తున్నది. ఇది చూసిన మంథర కళ్ళలో నిష్పులు పోసుకున్నది. కైకేయి అత్తపారింటికి వచ్చినప్పుడు వెంటవచ్చిన అరణపుదాసి మంథర. పరుగు పరుగున కైకేయి దగ్గరికి వెళ్ళి పట్టాభిప్రక విషయం చెప్పింది. కైకేయి చాలా ఆనందించి, వార్త చెప్పినందుకు మంథరకు విలువైన బహుమానాన్నందించింది. నిశ్చష్టరాలైంది మంథర. "దు:ఖించవలసిన సమయంలో ఎందుకు సంతోషిస్తున్నా" వని నిలదీసింది కైకేయిని. "నాకు రాముడు, భరతుడు ఇద్దరూ సమానమే. రాముడు పట్టాభిప్రకుడు అపుతున్నాడంటే అంతకున్నా నాకు ఆనందమేముంటుందన్నది కైకేయి.

1. దశరథుడు యువరాజ్య పట్టాభిప్రకం ఎవరికి చేయాలనుకున్నాడు? ఎందుకు?
2. సీతారాములు ఉపవాసదీకును ఎందుకు తీసుకున్నారు?
3. మంథర కైకేయిని నిలదీయుటకు కారణమేమిటి?
4. అయోధ్య నగరం అలంకరించడానికి కారణమేమిటి?
5. 'మంథర కళ్ళలో నిష్పులు పోసుకున్నది' అంటే మీకేమి అర్థమైంది?

అ) కింది వాక్యాలలో ఏదైనా ఒక పద్యానికి ప్రతిపదార్థం రాయండి.

1x5=5

6. నిరయంబైన, నిబంధమైన, ధరణీ నిర్మాలనంబైన, దు

ర్మారణం త్వినగులంతమైన నిజమున్ రానిమ్ము కానిమ్ము పో

హరుడైనన్, హరియైన, సీరజభవుండబ్యాగతుండైన నో

దిరుగన్ నేరదు నాదు జిహ్వ! వినుమా! ధీవర్య! వేయేటికిన్?

లేదా

తెలంగాణమ్మున గడ్డిపోచయును సంధించెన్ కృపాణమ్ము!రా

జలలాముండనువాని పీచమడచన్ సాగించె యుద్ధమ్ము! భీ

తిలిపోయెన్ జగమెల్ల యేమియగున్ తెల్యంగరాకన్! దిశాం

చలముల్ శక్తదనుః పరంపరలతో సయ్యటలాడైన్ దివిన్

ఇ) కింది పీరాను చదువండి. ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు 1,2 వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

5x2=10

జీవితంలో వేగం, దాంతో పాటు అవసరాలు పెరిగాయి. వాటిని తీర్చుకోవడానికి ఒక వస్తువు స్థానంలో పదేసి పోటీపడుతూ పుట్టుకోచ్చాయి. చిన్న ఉదాహరణ తీసుకుంటే దాహంతీర్చుకోవడానికి ఇంతకు పూర్వం మనం అవలంబించిన పద్ధతులకూ ఇస్తుడు వాడుకలో ఉన్న వాటికి ఎంతో లేదా కనిపిస్తుంది. ఒకప్పుడు ప్రయాణాల్లో కూజాలు, మరచెంబులూ వాటర్ బ్యాగ్లు, లాంపిపి ఉపయోగించే వాళ్ళు. వాటి ప్రయోజనం ఒక తడవతో తీరిపోయేది కాదు. అదే వస్తువును ఎన్నిసార్లు ప్రయాణాలు చేసినా ఉపయోగించడం కద్దు. కానీ ప్రస్తుతం ఆ పద్ధతికి కాలదోషం పట్టింది. కూజానో, మరచెంబునో, చివరకు వాటర్ బ్యాగ్ నో మొసుకెళ్ళడం, కారణాలేవైనా కష్టతరమనిపిస్తుంది. కొందరిని అది ఇబ్బందిగా కనిపిస్తే మరికొందరికి నామాపీగా మారిపోయింది. ఫలితంగా 'యూహ్ అండ్ త్రో' అనే సంప్రూతి ప్రాచుర్యం లభించింది.

దాహం తీర్చుకోవడానికి ఇంటినుండి నీళ్ళు మొసుకపోనవసరం లేదు. లేదా ఎక్కుడో కుళాయి దగ్గర నీళ్ళు పట్టుకోవాల్సిన అగత్యమూ లేదు. దుకాణాల్లో నీళ్ళ బాటిళ్ళు అమ్ముతారు. వాటిని కొనుక్కేని తాగవచ్చి. అంతవరకు బాగానే ఉంది. ఆ తరువాత ఖాటీ బాటిల్ మాట ఏమిటని ఆలోచించేవాళ్ళు సంఖ్య స్వల్పం. ఆ ప్లాస్టిక్ సీసాల్చి పదిలపరిచి మళ్ళీ ఉపయోగించే వాళ్ళకన్నా చెత్తకుప్పుల్లో పారటోసి వ్యర్థపదార్థాల్చి పెంచి పోపించేవారి సంఖ్య ప్రపుచ వ్యాప్తంగా అధికంగా ఉంటోందని పర్యావరణ ఉద్యమకారులు అంటున్నారు. ఇది నీళ్ళకే కాదు అనేక ద్రవ, ఘన పదార్థాలకూ వర్తిస్తుంది. మజ్జిగ కోసం, పాలకోసం, నూనె, సెయ్య, వెన్నెలాంటి పదార్థాల కోసం ఉపయోగించే పాలధీన్ సంచులు. అవసరం తీరిన తరువాత వ్యర్థపదార్థాల రూపంలో ప్రాణాంతకంగా పరిణమిస్తున్నాయని పరిశోధనలో వెల్లడయింది.

7. ప్రయాణాలలో నీటికోసం ఇంతకు పూర్వం ఏవి ఉపయోగించేవారు?
8. యూజ్ అండ్ తో అనే సంప్రూతికి ఎందుకు ప్రాచుర్యం లభించింది?
9. ప్రసుతం ప్రయాణాలతో దాహం ఎలా తీర్చుకుంటున్నారు?
10. ప్రాణాంతకంగా పరిణమిస్తున్న వ్యద్దపదార్థాలు ఏవి?
11. ఈ పేరా ఏ అంశం పైన రాయబడింది?

II. వ్యక్తికరణ - సృజనాత్మకత

A. కింది ప్రశ్నలకు 5 నుండి 6 వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

4x3=12

12. నగరంలో 'టీరిక దక్కుదు, కోరిక చిక్కుదు' అని కవి ఎందుకన్నాడు?
13. వీరతెలంగాణ పార్యాంశ కవిని గురించి రాయండి.
14. 'ఆడవాళ్ళు నోటి అస్తున భాష ఉంటుందని' సామల సద్గాశివ ఎందుకు అన్నాడు?
15. "మనుషులంతా పుట్టుకలో సమానం" అని ఎందుకు అనవచ్చునో? రాయండి.

A. కింది ప్రశ్నలకు 10-12 వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

4x7=28

16. దానశీలం పారం ఆధారంగా బలిచకవర్తి స్వభావాన్ని వివరించండి.

లేదా

ఓప్పన భాష్యం మనకు ఎలాంటి ప్రీరణను కలిగిస్తుందో రాయండి.

17. కొత్తబాట పారం ఆధారంగా పల్లేలో అక్క గుర్తించిన మార్పులు ఏమిటో వివరించండి.

లేదా

నిర్వాణపరంగా గోలకోండ పట్టణం యొక్క గోప్యదనాన్ని రాయండి.

18. శ్రీరాముని గుణగణాలను వివరించండి.

లేదా

రామాయణం ఆధారంగా గురుశిష్య సంబంధం గురించి రాయండి.

ఇ. సృజనాత్మకత

19. చదువుకోవడం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాల గురించి ఇద్దరు మితుల మధ్య సంబాధానాలను వివరించండి.

లేదా

మూడునుమ్మకాలను వదలిపెట్టాలని వివరిస్తూ కరపత్రం రాయండి.

****

మాదిరి ప్రశ్నాపత్రం

ప్రథమ భాష

10వ తరగతి తెలుగు

సమయం: 3 గంటలు]

మార్కులు: 80

Part:-

సమయం: 30 ని.లు

మార్కులు: 20

సూచనలు:

- i. విద్యార్థులు జవాబులను ఈ ప్రశ్నాపత్రంలోనే నిర్దేశించిన విధంగా కేటాయించిన స్థలంలో రాయాలి.
- ii. పూర్తి చేసిన Part-B ప్రశ్నాపత్రాన్ని part-A జవాబు పత్రంతో జత చేయాలి.

I. భాషాంశాలు

(అ) పదజాలం

కేంది పదాలను సొంత వాక్యాలలో ప్రయోగించండి. (2x1=2)

1. చేతులొగ్గు .....
2. మహామృది .....

కేంది వానికి సరైన జవాబును గుర్తించి ఆ సంకేతాన్ని (A/ /C/D) బ్రాకెట్ లో రాయండి

(8 x 1=8)

3. రూస్నీ లక్ష్మీబాయి కృపాణం చేతబట్టి యుద్ధానికి బయలు దేరింది. (గిత గిసిన పదానికి అర్థాన్ని గుర్తించండి). ( )
A. పుష్పం   B. కత్తి   C. గజ్జెలు   D. కర
4. తటాకంలో తామరపూలు విచ్చుకోని అందంగా కనబడుతున్నాయి. (గిత గిసిన పదానికి అర్థాన్ని గుర్తించండి). ( )
A. చెరువు   B. బావి   C. నది   D. కాలువ

5. "మహి" అనే పదానికి పర్యాయ పదాలు ( )
A. మరణం, చావు   B. మాట, వాక్కు   C. ఆది, మొదలు   D. భూమి, అవని
6. అమ్మ తోలి గురువు - గీత గీసిన పదానికి పర్యాయ పదాలు ( )
A. చివరి, ఆఫిరి   B. మధ్య, నడుమ   C. ఆది, మొదలు   D. పిదప, మొదటి
7. హరి అనే పదానికి నానార్థాలు ( )
A. సంపద, లక్ష్మీ   B. విష్ణువు, సింహం   C. భీముడు, శివుడు   D. కోతి, దిక్కు
8. బంగారం, ఉమ్మెత్త అనే నానార్థాలు కల్గిన పదం ( )
A. శునకం   B. కవి   C. రాజు   D. కనకం
9. పోతన కవితలో భక్తి ఉంటుంది. ఆ కైత శభ్దాలంకారాలకు పెట్టింది ఏరు ఈ వాక్యంలోని ప్రకృతి వికృతులు ( )
A. కవిత, కైత   B. భక్తి కైత   C. కవిత, పోతన   D. ఏరు, భక్తి
10. 'బానువు' అనే పదానికి వ్యవస్తతి ( )
A. భరించేవాడు   B. బాధించేవాడు   C. ప్రకాంచించేవాడు   D. పవళించేవాడు

ఆ. వ్యక్తరచాంశాలు

కింది ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలు గుర్తించి (A,: ,C,D) సంకేతాన్ని బ్రాకెట్లలో రాయండి 10x1=10

11. అద్దానవేంద్రుడు విడదీని రాస్తు ( )
A. అ+దానవేంద్రుడు   B. అద్దాన + వేంద్రుడు
C. ఆ+దానవేంద్రుడు   D. అద్దా +నవేంద్రుడు
12. రుగాగమ సంధికి ఉదాహరణ ( )
A. ధీరురాలు   B. కమలాక   C. దేశాన్నిత్యం   D. పూర్ణోదయం
13. వనజముల వంటి నేత్తములు కలది - ఈ విగ్రహవాక్యం ఏ సమాసానికి చెందినది. ( )
A. ద్వయంద్వయ సమాసం   B. ద్వీగు సమాసం   C. బహుశీహి సమాసం   D. రూపక సమాసం.
14. 'రామలక్ష్మణులు' ఏ సమాసం ( )
A. ద్వీగు సమాసం   B. ద్వయంద్వయ సమాసం   C. బహుశీహి సమాసం   D. రూపక సమాసం
15. ఆరు ఇంద్ర గణాలు, రెండు సూర్య గణాలు వరుసగా వచ్చే పద్యము ( )
A. ఉత్సులమూల   B. కందం   C. సీసం   D. ఆటపెలది.

16. రాజవదన మదమరాళ గమన - ఈ పద్య పాదం ఏ ఘంధస్నుకు చెందినది? ( )
- A. తేటగీతి   B. సీసం   C. శాధ్యాలం   D. ఆటపెలది
17. శుభంకర కరములు దీనిలోని అలంకారం ( )
- A. ఛేకాను ప్రాస   B. అంత్యానుప్రాస   C. శ్లేష   D. అతిశయోక్తి
18. రూపకాలాంకారానికి ఉదాహరణ ( )
- A. తెలంగాణ రాష్ట్రం   B. అన్యాయం   C. తెల్లుకలువ   D. మతపీశాచి
19. కర్తరీ వాక్యానికి ఉదాహరణ ( )
- A. ఆయన వైద్యుడు   B. నాచే పుస్తకం చదువబడింది
C. వాల్మీకి రామాయణం రాసాడు   D. నీవు చదువుకో
20. నానాద్రాలను కలిగి ఉండే అలంకారం ( )
- A. రూపకాలంకారం   B. శ్లేషాలంకారం
C. స్వభావోక్తి అలంకారం   D. ఛేకానుప్రాసాలంకారం